

Utlåtande 2001:131 RII+III (Dnr 1298/00)

Ett nytt sätt att ta fram byggbar mark och ny- och ombyggnation av bostäder

Motion av Eva Oivio (s) (2000:71)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta
att besvara motion 2000:71 av Eva Oivio (s) med vad som anförs i
detta utlåtande.

Föredragande borgarråden Mikael Söderlund och Sten Nordin anför
följande.

Motionen

I syfte att underlätta bostadsbyggandet i Stockholm föreslår Eva Oivio (s) i en motion, *bilaga*, att gatu- och fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och samtliga stadsdelsnämnder ges i uppdrag att medverka i en omvänd idé- och planeringsprocess för framtagande av byggbar mark. Genom att skapa förutsättningar för medborgarförslag anser motionären att protestmentalitet ska kunna undvikas och en dialog ska kunna etableras mellan centrala och lokala nämnder, föreningar, organisationer och boende. De centrala nämnderna föreslås avsätta extra resurser till arbetet.

Motionären lyfter särskilt fram barns och ungdomars delaktighet och föreslår därför att utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ges i uppdrag dels att undersöka elevers och lärares intresse för att medverka i frågan om byggbar mark eller ny/ombyggnation i staden, dels att anordna idétävling bland stadens unga i frågan.

Remisser

Motionen har remitterats för yttrande till stadsbyggnadsnämnden, gatu- och fastighetsnämnden, utbildningsnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd och Kista stadsdelsnämnd.

Stadsbyggnadsnämnden anser att den lokala dialogen om nya bostadsprojekt kan utvecklas, men anser inte att en omvänd idé- och planeringsprocess är någon garanti för att slippa lokala protester.

Gatu- och fastighetsnämnden gör bedömningen att en omvänd idé- och planeringsprocess medför längre planerings- och beslutsprocesser och att metoden är ineffektiv för att öka bostadsbyggandet.

Utbildningsnämnden tar inte ställning till sakinnehållet i förslaget, men understryker skolplanens intentioner om skolans självständighet och att det är upp till den enskilda skolan att besluta om innehåll i tema-/projektstudier och deltagande i idéävlingar.

Farsta stadsdelsnämnd ställer sig frågande till att den förslagna omvända planeringsprocessen skulle skapa en ”generösare” inställning till nya bostäder med ”vanliga” grannar eller till boende i särskilda boendeformer och om invånarna kommer att engagera sig i denna process. Norrmalms stadsdelsnämnd anser att det finns behov av information och diskussion om den fysiska utformningen. Kista stadsdelsnämnd är positiv till motionärens förslag och konstaterar att Kista har erfarenhet av att arbeta med underifrånperspektivet.

Våra synpunkter

Stockholm är en region i stark tillväxt. Det är glädjande att många människor lockas av de möjligheter och den mångfald som Stockholm erbjuder. Inflyttningen och den naturliga befolkningsökningen innebär fantastiska möjligheter, men ställer också höga krav på att skapa förutsättningar för fler bostäder och arbetsplatser. Det är därför positivt att motionären kommer med förslag till nya tillvägagångssätt för att hitta lokaliseringar för nya bostäder. Det är viktigt att kontinuerligt leta efter byggbar mark i staden och lokala initiativ är viktiga i denna process.

Den fysiska planeringen är en omfattande process och involverar många olika aktörer. För att stärka det lokala inflytandet använder staden olika metoder för lokal dialog. Ett exempel är ansvaret för enklare bygglov och markupplåtelser som fr o m september 2001 har förts över till stadsdelsnämnderna. Den lokala dialogen kan givetvis förbättras ytterligare. Vår uppfattning är dock inte att en omvänd idé- och planeringsprocess skulle lösa problemen. Det finns också risk att tillvägagångssättet förlänger

Det finns också risk att tillvägagångssättet förlänger planerings- och beslutsprocessen för att åstadkomma nya bostäder. Vår ambition är istället att förkorta planerings- och beslutsprocessen för att sänka produktionskostnaderna för nya bostäder och samtidigt förstärka medborgarnas insyn och möjligheter att påverka.

Internet skapar intressanta möjligheter till ökad dialog med medborgare. Genomförande av stadens e-strategi skapar förutsättningar för medborgare att komma med förslag och lämna synpunkter på byggbar mark på andra sätt än vid ett vanligt planförfarande.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådens förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Annika Billström* och *Leif Rönngren* (båda s) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. bifalla motionen
2. därutöver anför följande.

Det är viktigt att slå fast att den fysiska planeringen inte är en lokal fråga utan en angelägenhet för hela staden. Staden har dock allt att vinna på att ta till vara den lokalkännedom som enbart de boende i ett område eller en stadsdel kan besitta. Av den anledningen anser vi, dels att staden måste utveckla formerna för dialog med stockholmarna, dels att stockholmarna ska engageras i kampen mot den akuta bostadsbristen.

Det bör ske genom att tillskapa möjligheter för människor att i dialog med staden bidra till att synliggöra outnyttjade tillgångar och resurser. Det finns stora ytor som idag står outnyttjade, trots att människor står utan boende. Ett forum för detta arbete borde givetvis finnas i stadens regi. Eftersom stadsdelsnämndernas medborgarkontor och medborgarservicefunktioner är något etablerat så borde bland annat dessa arenor utnyttjas.

Att utveckla implementeringen av FN:s barnkonvention är också en viktig uppgift som staden, trots fullmäktigebeslut, inte driver framåt. I en alltmer komplex stad så blir också stadsplanefrågor allt viktigare att skapa kunskap och dialog kring. Det bör i första hand ske genom förskolan och skolan och utformas med stöd av gediget pedagogiskt kunnande. De delar av staden som arbetar med stadsplanefrågor bör utveckla former för att bistå stadens skolor i arbetet med att engagera barn och unga i dessa frågor.

Det bör också tilläggas att de resurser som skulle krävas för att förverkliga motionärens intentioner mycket väl kan sparas in då projekt i mindre utsträckning skulle behöva modifieras, eller rent av skrinläggas, till följd av lokala opinioner.

Reservation anfördes av borgarrådet *Margareta Olofsson* (v) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. bifalla motionen
2. anförda följande.

Medborgarnas intresse för bostadsbyggnation, deras lokalkännedom och deras initiativkraft skall inte underskattas. Genom att på ett tidigt stadium både ta tillvara medborgarnas idéer och beakta deras synpunkter kan mycket irritation och missnöjesyttringar undvikas.

Motionärens förslag till en omvänd planprocess skulle förvisso vara tids- och resurskrävande i ett inledningsskede, men å andra sidan skulle nya byggprojekt vara förankrade lokalt på ett tidigt stadium. Förhoppningsvis går det då att undvika att byggprojekt måste utsättas för genomgripande bantningar och/eller förändringar eller rent av stoppas på ett sent stadium. Även långdragna överklagandeprocesser skulle kunna undvikas.

Om ungdomar i staden kan få möjlighet att delta i planeringsprocessen vore det mycket positivt. Staden vinner bostäder och ungdomarna vinner kunskaper - både om bostadsbyggande och om den demokratiska processen. Ett gott exempel finns i Kungälv kommun där gymnasieelever aktivt deltar i planprocesser tillsammans med kommunens byggnadskontor. Arbetet har pågått i flera år och utgör numera en permanent kurs inom gymnasiet.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta

- att besvara motion 2000:71 av Eva Oivio (s) med vad som anförts i detta utlåtande.

Stockholm den 3 oktober 2001

På kommunstyrelsens vägnar:
CARL CEDERSCHIÖLD

Mikael Söderlund Sten Nordin

Yvonne Modén

Reservation anfördes av *Dag Larsson, Leif Rönngren, Elisabeth Brandt-Ygeman* och *Catharina-Tarras Wahlberg* (alla s) med hänvisning till reservationen av (s) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Margareta Olofsson* och *Ann-Marie Strömberg* (båda v) med hänvisning till reservationen av (v) i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av *Viviann Gunnarsson* och *Christopher Ödmann* (båda mp) enligt följande.

Om vi hade haft yrkanderätt hade vi föreslagit kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. bifalla motionen
2. därutöver anförä.

Praktisk utveckling av FN:s barnkonvention borde tillämpas inom fler områden. En barnvänligare stad skulle bli en stad som är bättre för alla. Om ungdomar och barn och vuxna medborgare får möjligheter att delta i en planprocess så skulle det förmodligen, åtminstone i början ta mer tid. Detta uppvägs dock om man kan skapa medborgerligt engagemang i dessa frågor och om människor ser att deras idéer räknas och gör skillnad.

En förutsättning för att planprocessen ska kunna göras omvänd är givetvis att gällande lagar följs, t.ex. Miljöbalken. Genom att planförfarandena nu döljs i slutna nämndrum blir planerna möjligen bra för en och annan byggherre men inte nödvändigtvis för dem som ska bo och delta i stadens liv. Stadsbyggnadsnämndens möten bör öppnas för allmänheten och planärendena bör åter föreläggas fullmäktige i större utsträckning. Genom att tillämpa det omvända planförvarandet, öppna nämndmöten och fullmäktigebehandling kan medborgarna få en större förståelse för hur besluten kommer till och därmed bidra mer aktivt och kunnigare till processerna i ett demokratiskt samhälle.

ÄRENDET

I syfte att underlätta bostadsbyggandet i Stockholm föreslår Eva Oivio (s) i en motion att gatu- och fastighetsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och samtliga stadsdelsnämnder ges i uppdrag att medverka i en omvänd idé- och planeringsprocess för framtagande av byggbar mark. Genom att skapa förutsättningar för medborgarförslag anser motionären att protestmentalitet ska kunna undvikas och en dialog ska kunna etableras mellan centrala och lokala nämnder, föreningar, organisationer och boende. De centrala nämnderna föreslås avsätta extra resurser till arbetet.

Motionären lyfter särskilt fram barns och ungdomars delaktighet och föreslår därför att utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ges i uppdrag dels att undersöka elevers och lärares intresse för att medverka i frågan om byggbar mark eller ny/ombyggnation i staden, dels att anordna idétävling bland stadens unga i frågan.

REMISSER

Motionen har remitterats för yttrande till stadsbyggnadsnämnden, gatu- och fastighetsnämnden, utbildningsnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Norrmalms stadsdelsnämnd och Kista stadsdelsnämnd.

Stadsbyggnadsnämnden har beslutat att som svar på remissen överlämna och åberopa kontorets utlåtande.

Reservation anfördes av *Carin Jahn* (s), *Conny Nilsson* (s), *Lars Ulander* (s) och *Tomas Söderström* (s) enligt följande.

Stadsbyggnadsnämnden beslutar att

1. i huvudsak godkänner kontorets förslag,
2. uppdrar åt stadsbyggnadsnämnden att i samarbete med stadsdelsnämnderna skapa möjligheter för allmänheten att bidra med idéer som kan underlätta tillskapandet av fler lägenheter genom ombyggnation och/eller ändrad användning i enlighet med nedanstående,
3. uppdrar åt stadsbyggnadsnämnden och utbildningsnämnden att i samarbete utveckla en modell för att engagera barn och ungdomar i stadsplaneringsfrågorna, samt därutöver anför följande:

Vi instämmer i stort i motionens anda. Vi ställer oss dock liksom kontoret tveksamma till om motionens förslag skulle öka mängden bostäder i Stockholm. Vi anser också

att det är viktigt att slå fast att den fysiska planeringen inte är en lokal fråga utan en angelägenhet för hela staden.

Vi tror dock liksom motionären att vi har allt att vinna på att ta till vara den lokalkännedom som enbart de boende i ett område eller en stadsdel kan besitta. Av den anledningen anser vi, dels att kontoret måste utveckla formerna för dialog med stockholmarna, dels att stockholmarna ska engageras i kampen mot den akuta bostadsbristen.

Det bör ske genom att tillskapa möjligheter för människor att "tipsa" staden om outnyttjade tillgångar och resurser som finns i staden. Det finns stora ytor som idag står outnyttjade, trots att människor står utan boende. Ett forum för att förmedla sådana tips borde givetvis finnas i stadsbyggnadskontorets regi. Eftersom stadsdelsnämndernas medborgarkontor och medborgarservicefunktioner är något etablerat som det bör byggas vidare på så borde även dessa arenor utnyttjas.

Att utveckla implementeringen av FN:s barnkonvention är också en viktig uppgift som staden, trots fullmäktigebeslut, inte driver framåt. I en alltmer komplex stad så blir också dessa frågor allt viktigare att genomlysa och tydliggöra. Det bör i första hand ske genom förskolan och skolan och utformas med stöd av gediget pedagogiskt kunnande.

Reservation anfördes av *Dick Urban Vestbro* (v) och *Cecilia Obermüller* (mp) enligt följande.

Stadsbyggnadsnämnden beslutar att

1. överlämnar men ej återoppar kontorets tjänsteutlåtande,
2. bifaller motionen, och anför följande:

Eva Oivios motion pekar på ett problem i existerande planeringsprocess. Dagens former för medbor-gardeltagande är alltför stela och behöver förnyas. Mer experiment med nya former behövs. Att bjuda in föreningar och enskilda invånare för att få fram lämpliga platser att bygga på kan vara väl värt att pröva. Att engagera barn och ungdom i planeringsarbetet är en utmärkt idé. Ett gott exempel finns i Kungälv kommun där gymnasieelever aktivt deltar i planprocesser tillsammans med kommunens byggnadskontor. Arbetet har pågått i flera år och utgör numera en permanent kurs inom gymnasiet.

Om man lyckas med ambitionerna i Oivios motion blir det sannolikt en givande läroprocess av nytta för deltagarnas framtida yrke och samhällsengagemang.

Motionären torde även ha rätt i att protestmentalitet kan undvikas om stadsdelens invånare själva letar fram lämpliga byggprojekt istället för att låta byggherrar tillsammans med kommunens ansvariga utarbeta förslag som de är ovilliga att ändra när ärendet så småningom kommer till samråd.

Stadsbyggnadsnämnden tillstyrker motionens förslag och hemställer hos kommunstyrelsen om medel för försöksverksamhet av det slag som Eva Oivio föreslår.

Stadsbyggnadskontorets yttrande speglar en alltför konventionell syn när det gäller medbor-gardeltagande. Man tror att protestmentalitet inte kan undvikas, att det blir för stor fokusering på bostäder, att besluten blir kortsiktiga och att man kan missa särskilda kvaliteter. Inget sak-ligt underlag tyder på att så skulle bli fallet. Tvärtom torde lokala invånares engagemang ge förutsättningar för ökad långsiktighet och högre kvalitet.

Särskilt uttalande gjordes av *Mikael Söderlund m fl* (m), *Kerstin Rossipal* (kd), *Mats Sahlin* (fp) och *Lennart Tonell* (sp) enligt följande.

Det är viktigt att leta efter byggbar mark i staden. Inventeringar behöver göras för att åstadkomma en effektiv markanvändning i en växande storstad som Stockholm, varvid lokal kännedom och lokala initiativ är av stor betydelse.

Genomförande av stadens e-strategi skapar förutsättningar för medborgare att komma med förslag och lämna synpunkter på byggbar mark på andra sätt än vid ett vanligt planförfarande. Det är dock viktigt att påpeka att detta inte får skapa rutiner som ytterligare förlänger en process som redan är lång. Vi är alla betjänta av att nya bostäder kan byggas i Stockholm, utan allt för stora dröjsmål.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande av den 8 februari 2001 har i huvudsak följande lydelse.

Planeringsprocessen

Stadsbyggnadsnämnden har ett övergripande ansvar för att stadslandskapet och den byggda miljön utvecklas på bästa sätt. Översiktsplan 99 är i sammanhanget ett styrinstrument, vilken lägger fast en strategi för stadens långsiktiga markanvändning. Stadens detaljplanering sker med utgångspunkt från översiktsplanen.

Flera aktörer kan initiera ett detaljplanearbete. Oftast är det en markägare eller en byggherre. Stadsbyggnadskontoret gör en bedömning om marken är lämplig för det önskade ändamålet. Därefter kan i förekommande fall arbetet med en ny detaljplan påbörjas. Planeringsprocessen är omfattande och involverar många aktörer i staden, däribland stadens medborgare. Formellt styrs planprocessen av plan- och bygglagen, vilket innebär att det för varje detaljplan genomförs två lokala samråd.

Olika dialogmetoder i Stockholm stad

Den fysiska planeringen berör alla medborgare i staden. Det är därför viktigt att en dialog kring såväl stadens långsiktiga markanvändning som lämplig mark för bostäder diskuteras brett. Olika aktörer ska kunna beredas inflytande i processen, som såväl kunna bidra med sina kunskaper.

I Stockholm har flera olika metoder för dialog med stadens medborgare prövats de senaste decennierna. Under 1980-talet skedde inom ramen för det s k PAY-programmet, ett lokalt utvecklingsarbete i den äldre ytterstaden. En av stadsdelarna var Hammarbyhöjden, där arbetet särskilt inriktade sig på att i samråd med lokala politiker, tjänstemän och boende komma överens om lämplig mark för ny bostadsbebyggelse. Arbetet med ÖP 99 skedde med utgångspunkt från både ett lokalt och ett centralt perspektiv. I samverkan med lokala tjänstemän och aktörer arbetades s k områdesprogram fram i vilka bl a ny mark för bostäder föreslogs. Genom ytterstadssatsningen har kontoret medverkat i flera lokalt initierade fysiska projekt. Arbetet med Årstafältet och Östbergahöjden är ett exempel.

Dialog pågår i flera aktuella projekt. I programarbetet för stadsutvecklingsområdet nordvästra Kungsholmen utvecklar kontoret ett samarbete med Kungsholmens stadsdelsnämnd. Arbetet är särskilt inriktat på de lokala förhållandena och ett flertal möten med boende har genomförts i syfte att fånga upp deras preferenser, däribland behovet av nya bostäder.

Stadsbyggnadskontorets synpunkter

Den lokala dialogen om nya bostadsprojekt kan utvecklas. Behovet av nya bostäder bör dock också diskuteras i ett större sammanhang. Att vända på idé- och planeringsprocessen i syfte att hindra protester eller överklaganden är sannolikt inte någon lösning. Kontorets erfarenheter är att lokalt utvecklingsarbete, trots stora satsningar från kommuners sida, har svårt att nå mer än en mindre andel av invånarna i en stadsdel. En snävt fokuserad planering på enbart bostadsbyggandet kan också leda till kortsiktiga beslut. En lokal dialog bör istället syfta till att utveckla varje stadsdels kvaliteter, skapa en attraktiv livsmiljö och stärka den lokala identiteten. Nya bostäder kan i detta sammanhang vara ett viktigt inslag. I dialogen bör berörda parter, såväl centrala som lokala aktörer inklusive barn och ungdomar medverka i syfte att öka kunskap och samsyn. Här kan också diskussionen om de regionala bostadsbehoven integreras.

Internet skapar också intressanta möjligheter till ökad dialog med medborgare. Några stadsdelsnämnder har redan påbörjat olika fördjupade demokratiförsök via deras hemsidor. Även kontoret diskuterar hur både information och dialog kring stadens planprojekt kan förbättras via internet.

Gatu- och fastighetsnämnden beslutade den 20 februari 2001 att besvara kommunstyrelsens remiss med kontorets utlåtande.

Reservation anfördes av *Börje Vestlund* (s), *Teres Lindberg* (s), *Karin Wanngård* (s), *Ann-Marie Strömberg* (v) och *Hamid Mosavi-Porasl* (v) enligt följande.

Gatu- och fastighetsnämnden beslutar

att som svar på remissen till kommunstyrelsen överlämna kontorets tjänsteutlåtande,
att för sin del tillstyrka motionen, samt
att anförda följande:

Medborgarnas intresse för bostadsbyggnation, deras lokalkännedom och deras initiativkraft skall inte underskattas. Genom att på ett tidigt stadium både ta tillvara medborgarnas idéer och beakta deras synpunkter kan mycket irritation och missnöjesyttringar undvikas.

Motionärens förslag till en omvänd planprocess skulle förvisso vara tids- och resurskrävande i ett inledningsskede, men å andra sidan skulle nya byggprojekt vara förankrade lokalt på ett tidigt stadium. Förhoppningsvis går det då att undvika att byggprojekt måste utsättas för genomgripande bantningar och/eller förändringar eller rent av stoppas på ett sent stadium. Även långdragna överklagandeprocesser skulle kunna undvikas.

Om ungdomar i staden kan få möjlighet att delta i planeringsprocessen vore det mycket positivt. Staden vinner bostäder och ungdomarna vinner kunskaper - både om bostadsbyggande och om den demokratiska processen.

Särskilt uttalande gjordes av *Sten Nordin m fl* (m), *Inge-Britt Lundin* (fp), *Anders Broberg* (kd) och *Kurt Hultgren* (sp) enligt följande.

Det är viktigt att en process ständigt pågår där man förutsättningslöst letar efter byggbar mark i staden. Det är i sammanhanget mycket viktigt att ta tillvara lokal kännedom och lokala initiativ. Projekt med sådana inslag eller med detta syfte pågår redan i exempelvis i olika stadsdelsnämnder. En beredskap för detta är viktig för stadens utveckling. Genom bl a stadens E-strategi finns möjligheter att få synpunkter på andra sätt än vid en vanligt planförfarande. Samtidigt är det viktigt att påpeka att inte får skapa rutiner som ytterligare förlänger en process som redan är lång.

De beslutade och framtagna s k gluggutredningarna är bra, därför att de förutsättningslöst har tagits fram och har också fungerat som ett diskussionsämne bland stockholmarna. Det har i en del fall inneburit invändningar, vilka då kommit i ett mycket tidigt skede, men också skapat en kreativ process som går parallellt med beslutsprocessen. Vi är alla betjänta av att nya bostäder kan byggas i Stockholm, utan allt för stora dröjsmål.

Gatu- och fastighetskontorets tjänsteutlåtande av den 25 januari 2001 har i huvudsak följande lydelse.

Den höga bostadsefterfrågan i stockholmsregionen och vad som kan och bör göras åt dagens bristsituation, är mycket aktuella frågor som uppmärksammas i en rad sammanhang både inom staden och av regionala och statliga organ. I den nu aktuella motionen pekas på att förslag till nya bostäder ofta möts av protester. För att komma ifrån protestmentaliteten föreslås en ny planeringsprocess där medborgarna själva skulle kunna föreslå okontroversiella platser att bygga på.

Det är sant att många bostadsbyggnadsprojekt väcker starka protester. När en proteststorm pågår kan det onekligen förefalla som om protester är ett problem som bör söka minimeras. Men man ska inte glömma bort att i en öppen demokrati är det en grundförutsättning att det finns goda möjligheter för alla att fritt framföra olika åsiktsyttringar innan ett politiskt beslut fattas. Att medborgare protesterar mot exempelvis förslag till nya bostäder är alltså enligt gatu- och fastighetskontorets mening egentligen inget märkligt utan ett tecken på att demokratin fungerar.

Åsikter eller protester som framförs kan bl a riktas direkt till de förtroendevalda. Det system som numera tillämpas där bostadsbyggnadsidéer redan på ett tidigt stadium övervägs av gatu- och fastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden och ofta även presenteras för allmänheten i anslutning till stadsdelsnämndernas sammanträden borgar för att allmänheten och grannar till ett tänkt bostadsprojekt får kännedom om idéerna och kan börja tillvarata sina intressen.

Det finns sedan länge lagreglerade möjligheter för sakägare m fl att lämna synpunkter i samband med det formella planarbetet. Redan 1987 vidgades kretsen av sakägare så att numera har även bostadsrättshavare, hyresgäster m fl som berörs av ett planförslag rätt att yttra sig över planförslag och överklaga fastställelsebeslut. Från och med 1996 blev det dessutom obligatoriskt för kommunen att före detaljplanesamrådet även hålla samråd om ett program som anger utgångspunkter och målbildande protester som framförs i olika planeringsskeden väl motiverade, ibland är de däremot uttryck för en överdrivet försiktig hållning inför förändringar. Studier visar dock att inställningen till nya bostadsområden är betydligt mer positiv bland grannarna sedan de förverkligats. De protestopinioner som skapas förefaller ibland också vara betydligt mer hätska än vad de verkligen är. Alla klarar kanske inte av att vägra skriva på en protestlista när grannen ringer på, även om den egna kritiken gentemot ett förslag är obefintlig. Det är en grannlaga uppgift att rätt värdera framförda protester.

En del protester mot bostadsbyggandet är också mer generella. Några anser att det inte bör byggas fler bostäder alls i regionen, eller i den egna regiondelen t ex beroende på oro för köer på infartslederna. Den sortens protester bör knappast beaktas. Bostadsbyggandets mål och behov har slagits fast t ex i översiktsplanen. Bristen på bostäder i regionen är en av de största välfärdsbristerna och tillväxthindren i Stockholm.

Därför erfordras ett ökat bostadsbyggande. Det kräver t ex snabbare plan- och beslutsprocesser. Gatu- och fastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden har fått kommunfullmäktiges uppdrag i fjolårets budget att utveckla sådana och arbete med detta pågår inom förvaltningarna.

Det av motionären förordade tillvägagångssättet att försöka få de kringboende att föreslå och förankra kontroversiella bostadsbyggnadsprojekt kan vid en första anblick förefalla tilltalande. Kontoret bedömer dock att det riskerar att medföra än mer långdragna planerings- och beslutsprocesser och att det är ineffektivt när det gäller att öka bostadsbyggandet. Vi tvivlar på att medborgare i allmänhet är särskilt väl rustade för att kunna avgöra vilka bostadsbyggnadsprojekt som är "okontroversiella". Planering handlar ju om att väga ett mycket stort antal och sinsemellan ofta motstridiga mål och intressen mot varandra, exempelvis bostadsbyggnadsmål, miljökrav, bevarandeintentioner, hänsyn till sakägarintressen, ekonomiska realiteter, mm; i Stockholm går det knappast att få fram några bostadsidéer som kan betecknas som "okontroversiella". Och även om ett system med medborgarinitierade bostadsprojekt införs, kommer sådana projekt troligen ändå inte att applåderas av alla opinionsgrupper, berörda sakägare m fl.

Framtidens stora bostadsbyggnadsprojekt kommer också att i stor utsträckning handla om komplicerade, ekonomiskt svårbedömda omvandlingar av mark som används för annat ändamål. Där behöver stadens förvaltningar utveckla sin kreativitet och sakkunskap. Tyvärr är dessa frågor ofta svåra för kringboende och för skolungdomar – det är enkelt att föreslå t ex en överdäckning men ofta synnerligen komplicerat att avgöra om den är realistisk. Där kan även expertisen ta miste.

Enligt kontorets mening behövs heller inte idétävlingar i skolorna för att hitta byggbar mark. Facknämnderna och förvaltningarna har nog så god lokalkännedom. Genom de under senare tid genomförda gluggutredningarna i olika delar av staden har överblicken ytterligare förbättrats.

Den "*konfliktmetod*" som tillämpas i dag i planeringsprocessen – där fackförvaltningarna inte sällan får spela rollen av pådrivare för ökat byggande i strid med lokala bevarandeintressen – har betydande fördelar. De kringboende har *rätt* att vara själviska – naturligtvis ska var och en försöka ta sina intressen tillvara. Då utmejslas argumenten, och nämnder och fullmäktige får väga för och emot. I planerings- och beslutsprocessen tillerkänns i realiteten de kringboende också ett större inflytande än vad som formellt följer av deras roll enligt plan- och bygglagen.

Kanske är det också olyckligt att lägga ansvaret för bostadsbyggandet – ett gemensamt behov – lokalt. Det kan skapa onödiga konflikter mellan grupper och grannar i bostadsområdena. Det är bättre att ansvaret axlas centralt. Stockholmarna torde i allmänhet stå bakom stadens bostadsbyggnadspolicy, även om de många gånger försöker styra bort nybyggandet från den egna bostadens grannskap.

Att kringboende protesterar mot förändringar är naturligtvis som sagts egentligen inte något märkligt. Den verkliga svårigheten ligger i att rätt kunna bedöma protesternas allvar och göra en rimlig intresseavvägning, liksom att ge talesmännen för stockholmarnas *gemensamma* intressen utrymme och tillmäta också deras argument rimlig tyngd. Att göra dessa avvägningar mellan alla motstridiga mål och

tyngd. Att göra dessa avvägningar mellan alla motstridiga mål och intressen ankommer på, och kan enligt vår mening bara ankomma på, de politiska beslutsorganen.

Utbildningsnämnden beslutade den 29 mars 2001 att godkänna förvaltningens svar på remiss om nytt sätt att ta fram byggbar mark och ny- och ombyggnation.

Reservation anfördes av *Margareta Olofsson* (v) enligt följande.

Utbildningsnämnden beslutar följande.

1. I huvudsak överlämna förvaltningens yttrande.
2. Därutöver anför följande.

Nämnden uppskattar förslaget om en idétävling bland stadens unga och tycker att det är värt att pröva som ett sätt att dels få in unga i planprocessen, dels hitta nya vägar för bebyggelsen av Stockholm.

Reservation anfördes av tjänstgörande ersättaren *Marie Egnell* (mp) enligt följande.

Utbildningsnämnden beslutar följande.

1. Lämna ärendet utan eget ställningstagande.

Särskilt uttalande gjordes av *Maria Hassan* (s) enligt följande.

Att stimulera ungdomar att såväl lära sig hur samhällsplanering går till som hur man som medborgare kan den är viktigt och det är en viktig uppgift för skolan att bidra till detta.

I motionen föreslås att de nämnder som närmast har ansvaret för samhällsplaneringen ska pröva en ny modell för planering i syfte att stimulera bland annat ungdomar att engagera sig i samhällsplaneringen.

Vi ser positivt på att andra nämnder i staden försöker ändra sitt arbetssätt på ett sådant sätt att ungdomar ges större möjligheter att påverka den framtida stadens utformning. Ur skolperspektiv borde det vara positivt att det för de skolor som önskar det finns goda möjligheter för eleverna att inom ramen för sitt skolarbete på olika sätt delta i samhällsplaneringen. Att uppfatta denna möjlighet som ett möjligt hot mot skolan och lärarnas bestämmande över undervisningen är långsökt.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande av den 15 februari 2001 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen yttrar sig ej om förslaget om omvänd planeringsprocess gällande byggbar mark och ny- och ombyggnation av bostäder som sådant. Förvaltningen begränsar sig till de delar som rör skolan och önskar understryka följande. Enligt stadens skolplan skall den enskilda skolans självständighet öka och de professionella pedagogerna skall avgöra hur målen skall nås, utöver de nationella styrdokumentet och stadens skolplan skall det ges så få politiska direktiv som möjligt till den enskilda skolan. Det är således upp till den enskilda skolan att besluta om tema-/projektstudiers innehåll och deltagande i aktiviteter som exempelvis idétävlingar. Förvaltningen anser för sin del slutligen att särskilda resurser för arbetet ej skall avsättas.

Farsta stadsdelsnämnd beslutade den 20 februari 2001 att som svar på remissen till kommunstyrelsen överlämna och åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 6 februari 2001 har i huvudsak följande lydelse.

Behovet av fler och nya bostäder för olika kategorier invånare – unga och gamla, friska och arbetsföra, sjuka och handikappade, flyktingar och infödda svenskar, o.s.v. är stort. Den nyproduktion som skett under en följd av år är otillräcklig. Orsakerna till det är flera.

Den lågkonjunktur som rådde under en stor del av 1990-talet medförde en stagnation i bostadsbyggandet. Många byggföretag försvann från marknaden. Eftersom den formella planprocessen i normala fall tar omkring 2 år skjuter inte heller byggandet fart direkt efter en lågkonjunktur även om ett intresse finns hos byggherarna. Svårigheten att finansiera byggande och upplåtelse av hyresrätter har medfört att nästan inga hyresrätter byggs för närvarande.

Bristen på byggbar mark inom Stockholms stad är en realitet. Vikten av att bevara de obebyggda ”gröna” områden som finns kvar är fastslagen i översiktsplaner, grönsplaner etc.

Såsom motionären påpekar utgör även närboendes protester mot nybyggnadsprojekt ibland ett hinder för nyproduktion. Enligt stadsdelsförvaltningens uppfattning utgör dock inte dessa protester generellt sett något stort hinder, och ofta bygger protesterna på argument som överensstämmer med stadens vedertagna policy för grönområden – om än i den mindre, mer lokala skalan. Problemet här är att värnandet av det lilla områdets kvalitéer ibland kan tyckas få orimliga proportioner i förhållande till den ”större” frågan om stadens samlade bostadsbehov.

En särskild problematik gäller dock särskilda boendeformer där invånarna sannolikt protesterar av andra skäl. Ofta handlar det om mer eller mindre välgrundad rädsla för i något avseende avvikande människor. Protesterna blir ofta likartade

för i något avseende avvikande människor. Protesterna blir ofta likartade oavsett om det handlar om försöksbostäder för missbrukare eller särskilda bostäder för handikappade, senildementa gamla människor eller flyktingar.

Frågan är om den föreslagna omvända planeringsprocessen kan skapa en ”generösare” inställning till nya bostäder med ”vanliga” grannar eller till boende i särskilda boendeformer och om invånarna kommer att engagera sig i denna process.

Förslaget att engagera gymnasieelever i stadsplaneringen, eventuellt i form av en idétävling, förefaller väl värt att pröva och bör kunna ingå naturligt i den samhällsorienterade undervisningen. Det är mer tveksamt om uppgiften lämpar sig för grundskolenivån.

Farsta stadsdelsnämnd har under år 2000, utan medverkan från förvaltningen, tillställt stadsbyggnadsnämnden en lista innehållande markområden där nämnden anser att förutsättningarna för bostadsbyggande bör utredas vidare.

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade den 22 mars 2001 att som sitt yttrande överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Åke Askensten (mp) enligt följande.

Jag reserverar mig mot beslutet eftersom jag yrkat att nämnden skulle besluta att stadsdelsnämnden tillstyrker att-satserna i motionen och gör följande tillägg:

Ett inslag som bör avskaffas i den nuvarande hanteringen är att initiativrika, betonginriktade byggherrar får fördelar genom sina kontakter inom Stockholms stad. Ett exempel på detta miljöskadliga oskick är att AP Fastigheter utan konkurrens fått preliminär markanvisning för att under Humlegården bygga ett för stadsmiljön mycket negativt garage.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 8 mars 2001 har i huvudsak följande lydelse.

Motionen av Eva Oivio behandlar ett mycket angeläget och aktuellt ämne, nämligen människors delaktighet i planeringsprocessen och i den fysiska utformningen av sin närmiljö.

På sätt och vis sker redan idag en dialog med invånarna genom det lagstadgade samrådsförfarande som alltid föregår en detaljplan. Det kan dock vara så att många upplever detta samråd som fiktivt eftersom det sker så pass sent i processen. Endast små justeringar framstår som möjliga. Förvaltningen har också ofta noterat en bristande förståelse hos dem som redan innehar en bostad i innerstaden för det ”stora bostadsbehov” som tjänstemän och politiker åberopar. Många tycker att Stockholms innerstad redan är fullbyggt, och att kvarvarande friytor, parker och öppna platser

måste värnas. Eventuell nybyggnation anser många bör hänvisas till utkanterna eller landsbygden.

Stadsdelsförvaltningen kan därför hålla med motionären om att det finns ett behov av information och diskussion kring dessa frågor, kanske i första hand mellan de centrala politiska nämnderna och lokalbefolkningen. I dessa frågor finns tydliga konflikter mellan olika särintressen, och det gäller att belysa dem och öka förståelsen dem emellan.

I stadsdelsreformen från 1996 ingick som målsättning att öka det lokala engagemanget och inflytandet och att minska avståndet mellan befolkning och politiker. På många sätt har också närdemokratin ökat väsentligt. Stadsdelsnämnden och -förvaltningen har täta kontakter med allmänhet, föreningar, företagare, fastighetsägare, närpolis, hembygdsförening etc. och ordnar också regelbundet träffar där representanter för dessa möts. I frågor där nämnden har egen beslutsrätt finns därmed en direktkoppling mellan befolkningen och besluten. I andra frågor som ligger på en mer central nivå ingår dessa grupper som samrådsparter till förvaltningen/-nämnden. Stadsbyggnadskontoret tog i samband med Översiktsplan -97 ett mycket lovvärt initiativ i och med införandet av s.k. områdesprogram. I dessa beskrevs respektive områdes specifika förhållanden avseende bebyggelse-struktur, befolkning etc, samt stadsbyggnadskontorets pågående planering för området och tankar om hur stadsdelsområdet skulle kunna utvecklas och dess värden tas tillvara. Avsikten med programmet var att det skulle utgöra ett underlag för en dialog mellan medborgarna, stadsdelsförvaltningen och stadsbyggnadskontoret om framtiden i stadsdelsområdet.

Samråd och remiss avseende översiktsplanen och de tillhörande programmen skedde emellertid redan mellan september 1995 och februari 1996, dvs innan stadsdelsnämnderna börjat verka. Norrmalms stadsdelsnämnd har därför inte haft någon möjlighet att påverka innehållet i områdesprogrammet. Norrmalms invånare har haft möjlighet att lämna synpunkter, då områdesprogrammen funnits tillgängliga på medborgarkontoret, men någon aktiv diskussion om programmet har inte förts, vare sig med medborgarna eller med stadsbygg-nadskontoret. En stor del av det som upptas i programmet är också sådant som redan genomförts eller fattats beslut om i de centrala nämnderna.

Den s.k. Gluggutredningen som gatu- och fastighetskontoret tog fram hösten 2000 förankrades överhuvudtaget inte lokalt, eller hos skolorna, trots att den innehöll flera mycket kontroversiella förslag till bostadsbyggnationer i bl.a. parker och på skolgårdar. De förslag till byggnationer som berörde innerstaden remitterades inte till berörda stadsdelsnämnder.

Stadsdelsförvaltningen skulle välkomna en mer fördjupad diskussion med de centrala förvaltningarna om Stockholms framtid och om vilka behov som finns, vilka värden som är viktiga att slå vakt om och vilka utbyggnadsmöj-ligheter som kan finnas. Hittills har det dock funnits begränsat med tid och resurser såväl hos förvaltningen som hos stadsbyggnadskontoret för detta. Idag initieras byggprojekt ofta av fastighetsägaren varvid helt nya projekt kan dyka upp som inte alls tidigare har diskuterats vare sig på lokal eller central nivå. Remisstiderna är sedan så korta att något reellt samråd inte hinner ske. Detta är naturligtvis ett bekymmer. Samtidigt är

samråd inte hinner ske. Detta är naturligtvis ett bekymmer. Samtidigt är fastighetsägarens medverkan en förutsättning för varje byggprojekt – att planera för byggnation i strid med fastighetsägarens önskemål är inte meningsfullt. Stockholms stad har idag inte mycket egen mark att bygga på, särskilt inte i innerstaden.

Förvaltningen hoppas att arbetet med områdesprogram fortsättningsvis kan fördjupas och invånarna involveras enligt intentionerna i motionen. Erfarenheten visar dock att det är svårt att få medborgarna riktigt engagerade i frågor som uppfattas som allmänna och avlägsna i tiden. Det övergripande perspektivet måste också alltid finnas med i planeringen så att alla behov och önskemål kan sammanvägas.

Det finns många exempel på kommuner där man försöker öka det lokala inflytandet. Flera kommuner har också s.k. ungdomsråd för att öka ungdomarnas möjligheter att påverka i frågor som berör dem. I Trångsund-Skogås, Huddinge, har ungdomsrådet nyligen startat ett demokratiprojekt inom Storstadssatsningen. Ungdomsrådet har egna kontaktpolitiker och ska fungera som remissinstans åt nämnden i frågor som berör ungdomar. I Värmdö kommun har invånarna fått svara på enkäter och uppmanats att lämna förslag på bl.a. bostadsbyggnationer.

Inom Norrmalm har vi sedan flera år tillbaka arbetat med s.k. medborgar-förslag, där stadsdelens invånare har möjlighet att direkt till nämnden lämna förslag till förändringar och förbättringar. Alla förslagsställare har rätt att presentera sina förslag vid nämndens sammanträde och få sitt ärende prövat.

Många av förslagen handlar om sådant som inte i första hand ligger inom stadsdelsnämndens ansvarsområde, men där nämnden och förvaltningen har ett samarbete med centrala förvaltningar, t.ex. trafikfrågor. Det finns självklart ingenting som hindrar att medborgarna lämnar förslag även om stadsbyggnadsfrågor. Förvaltningen informerar om större pågående planprojekt via hemsidan, där också medborgarförslag kan lämnas direkt.

Inom Norrmalm pågår även ett projekt om medborgarmedverkan genom IT-teknik. Syftet med projektet är att uppmuntra medborgarnas intresse för den politiska processen och skapa ett debattforum för att öka den offentliga diskussionen innan ett ärende går till beslut. Justitiedepartementet har bidragit ekonomiskt till projektet. Ett tjänsteutlåtande som beskriver projektet bifogas (bilaga 3).

Om stadsdelen ska öka sina ansträngningar ytterligare och mer direkt vända sig till allmänheten för att få igång en diskussion och ett engagemang kring bostadsfrågorna kräver detta, som motionären mycket riktigt påpekar, ökade handläggarresurser. Men det är också ytterst viktigt att medborgarnas synpunkter sedan på ett seriöst sätt kan tas tillvara så att inte inflytandet upplevs som ett spel för gallerierna, vilket allvarligt skulle skada förtroendet för politikerna. I varje enskilt planprojekt är det dock svårt att få till stånd ett reellt medborgarinflytande, bl.a. eftersom remisstiderna är så korta. För att påskynda bostadsbyggnationen och hålla kostnaderna nere strävar stadsbyggnadskontoret efter korta remisstider och enkla planförfaranden.

Att som motionären föreslår undersöka elevers och lärares intresse för att medverka i frågan om byggbar mark eller ny/ombyggnation i staden är naturligtvis möjligt, men förutsätter att man mycket tydligt talar om vad som verkligen går att påverka och vad som endast ska ses som debattinlägg. Detsamma gäller förslaget om

vad som endast ska ses som debattinlägg. Detsamma gäller förslaget om en idétävling bland unga i staden. För att en sådan, eventuellt i form av ett "specialarbete", ska slå väl ut behövs tydliga anvisningar i kombination med mer direkt kontakt mellan skolorna och politikerna, där eleverna upplever att politikerna faktiskt lyssnar. Risker är annars att effekten blir motsatt genom att eleverna känner sig lurade.

Frågan om det stora bostadsbehovet och regionens framtida utveckling behandlas i Regional Utvecklingsplan för Stockholms län 2000, RUFS, som tagits fram av regionplan- och trafikkontoret. I arbetet med denna plan vore det naturligt att föra en bred diskussion med allmänheten om hur behovet av "6000-10 000 nya lägenheter per år de närmaste 30 åren" ska kunna tillgodoses. Planen har nyligen remissbehandlats inom länet och staden. Den har dock inte remitterats till Norrmalms stadsdelsnämnd.

Kista stadsdelsnämnd beslutade den 20 mars 2001 att överlämna till kommunstyrelsen förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 6 mars 2001 har i huvudsak följande lydelse.

Eva Oivio (s) har i motion förslagit ett nytt sätt att ta fram byggbar mark och ny- och ombyggnation av bostäder. Motionen bifogas. I motionen föreslås att kommunfullmäktige uppdrar till gatu- och fastighetsnämnden och stadsbyggnadsnämnden och de 18 stadsdelsnämnderna i staden att medverka till en omvänd idé- och planeringsprocess när det gäller byggbar mark. De centrala nämnderna får i uppdrag att avsätta extra resurser till arbetet. Vidare föreslås att kommunfullmäktige uppdrar till utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna att dels undersöka intresset när det gäller elevers och lärares medverkan i frågan om byggbar mark eller ny/ombyggnation i staden och dels anordna en idétävling bland stadens unga i frågan.

Kista stadsdelsförvaltning är positiv till motionärens förslag. Kista har stor erfarenhet att arbeta med underifrån perspektivet genom ytterstadssatsningen i Akalla och Husby. Inom dess ram har den offentliga miljön rustats upp, såsom bostadsgårdar, lekparkar, torg och parker. Lokala trafikfrågor har beretts liksom stora centrumupprustningar för att öka lokala centras attraktivitet. Nya Husbybadet som tillkommit tack vare ytterstadssatsningens förslag har blivit en succé och en stolthet för ~~Husby~~ av mark för såväl kontor som bostäder är mycket stort. Under senaste året har stadsdelsförvaltningen i Kista medverkat till att ta fram ca 700 studentlägenheter som nu byggs eller är föremål för planläggning. Vidare har förvaltningen krav att hitta bostäder till funktionshindrade. Efterfrågan på lokaler är så stort att alla ledigblivna kommunala lokaler omedelbart kan hyras ut till annat ändamål, såsom privata skolor, förskolor samt småföretagar- och föreningsverksamhet. I vissa fall kunde det vara lämpligt att här ordna billiga ungdomsbostäder men detta kräver planändring. Ett projekt i Kista där ungdomar samtidigt som de utbildade sig tillbyggnadsarbetare skulle bygga sin egen bostad föll av detta skäl.

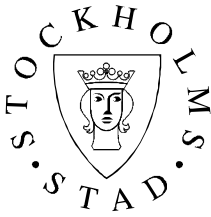
I framtidsbild Kista ingår att på olika sätt få fram mark för ny bebyggelse. Härvid är det ett mycket gott samarbete mellan centrala förvaltningar och stadsdelsförvaltningar på hela Järva. I Kista, Husby, Akalla är det främst bostäder som är aktuellt. På hela Järva pågår det en inventering av all byggbar mark under medverkan av stadsdelsförvaltningarna. Det gäller även påbyggnader av hus, byggande på parkeringsdäck etc. samt en integration av bostadsbyggande och arbetsplatser. Lanspråktagande av kommunala lokaler för rivning förekommer också. Genom att stadsdelsförvaltningen har och är beroende av låga hyror för sina verksamheter är det dock svårt att gå ur gamla lokaler i förtid innan de är uttjänta såvida inte ekonomiskt fördelaktiga alternativ finns.

Det är positivt att kanaler byggs upp så att boende, ungdomar och skolor kan komma med förslag till platser för byggande. I Kista finns inget vanligt gymnasium utan mer regionala/nationella specialinriktade sådana där de studerande huvudsakligen kommer utifrån.. Motionsförslaget ställer stora krav på lärare eller att kunniga handledare ställs till förfogande. Även idétävlingar kan ge värdefulla uppslag.

Deltagande från invånarna kan med fördel ske på samma sätt som i ytterstads-satsningen. Organisation och arbetsmetodik för detta finns redan i ett flertal förortsstadsdelar. I Kista finns även ett ungdomsråd som med fördel kan engageras i planeringsprocessen.

För att få ett riktigt engagemang från de boende och ungdomar är det viktigt att de själva har möjligheter att få bostäder i den produktion de själva är med att planera. I Kista har det förståeligt nog väckt en reaktion när det tas fram studentbostäder i stor omfattning till inflyttade studenter samtidigt som ungdomar i området i motsvarande ålder inte kan få lägenheter eller ungdomsbostäder på sin födelseort. Kista stadsdelsförvaltning anser att det borde finnas en viss kvot av bostäder som kunde förmedlas lokalt för bostadssökande i egna stadsdelen och för nyckelbefattningar i kommun t.ex för att kunna rekrytera lärare och förskolepersonal från landsorten samt för företag. Kista blir ofta utkonkurrerade av grannkommuner som erbjuder lägenheter till skolpersonal och andra nyckelbefattningar. Företagen löser alltmer sina problem genom förhyrningar i nybyggda lägenhetshotell, bed and office och inhyrda andrahandslägenheter. Privatpersoner kan inte betala sådana hyror som här krävs. Kista stadsdelsförvaltning har därför inom ramen för framtidsbild Kista i särskilt ärende begärt att en lokal bostadsförmedling inrättas som disponerar 20% av alla nyproducerade lägenheter för boende och arbetande inom området samt att Svenska Bostäder lokalt får disponera mer av de ledigblivna bostäderna.

Kompletteringsbebyggelse kan ske på ovannämnda sätt. För att ta större grepp och kanske inom vissa bebyggelseområden förändra strukturen helt måste dock detta arbetssätt kombineras med övergripande planförslag på sätt som sker i framtids-bilden för Kista där stadsdelsförvaltningarna är involverade och står för den lokala förankringen.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2000:71

2000:71

Motion av Eva Oivio (s) om ett nytt sätt att ta fram byggbar mark och ny- och ombyggnation av bostäder

Stadens stora behov av nya bostäder engagerar oss alla idag. De som vill framhålla stadens profil som tillväxtregion och värnar om lägenheter till anställda inom företag, de som värnar om ungdomars möjlighet att kunna flytta hemifrån till eget boende, de som känner ansvar för framtagande av särskilda bostäder för äldre, flyktingar, funktionshindrade, hemlösa m.fl. I en situation som denna måste alla goda krafter samverka för att finna lösningar på problemet.

Idag sker bostadsplanering och framtagande av byggbar mark från de sakkunniga i de centrala nämnderna i staden. Ganska ofta väcker förslagen på nya tomtmarker och ny byggnation häftiga protester från de boende i berörda områden, man upplever att kännedomen om de lokala förhållandena angående markanvändningen eller ny/ombyggnationen är otillräcklig.

Ett sätt att komma ifrån protestmentaliteten när det gäller byggbar mark är att vända på planeringsprocessen, skapa förutsättningar för att medborgarna själva i stadens 18 stadsdelsnämnder kan föreslå okontroversiella platser att bygga på samt lyfta fram olika sätt att ta fram nybyggnation. De centrala nämnderna i staden skulle kunna samarbeta med stadsdelsnämnderna, bjuda in föreningar, organisationer, boende m.fl. till informationsmöten om situationen angående bostadsbristen och inleda en dialog med stockholmarna. Givetvis förutsätter detta att det beredes mera handläggarresurser till detta arbete både centralt och lokalt.

Även barn- och ungdomar borde engageras enligt FN:s barnkonvention i planeringen och utvecklingen av bostadsområden och framtagandet av nya bostäder. Idag betonas ju vikten vid s.k. problemorienterat och undersökande

arbetsätt i skolans värld samtidigt som man uppmärksammar hur viktigt det är att lära våra ungdomar demokratins grundläggande värderingar. Dels skulle t.ex. några av frågan intresserade gymnasieklasser kunna arbeta med den dels skulle man kunna uppmuntra till en idéävling i stadens skolor/gymnasieskolor angående byggbar mark och nybyggnation. Ungdomarna är även själva berörda av frågan vilket skulle kunna bidra till att engagera dem.

Med hänvisning till det ovanstående vill jag att

1. kommunfullmäktige uppdrar till gatu- och fastighets- samt stadsbyggnadsnämnden och de 18 stadsdelsnämnderna i staden att medverka till en omvänd idé- och planeringsprocess när det gäller byggbar mark enligt motionens anda
2. kommunfullmäktige uppdrar till de centrala nämnderna att avsätta extra resurser till arbetet
3. kommunfullmäktige uppdrar till utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna att dels undersöka intresset när det gäller elevers och lärares medverkan i frågan om byggbar mark eller ny/ombyggnation i staden och dels anordna en idéävling bland stadens unga i frågan.

Stockholm den 11 december 2000

Eva Oivio